

ROCZNE WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE V

CELUJĄCY

Uczeń opanował wszystkie wymagania programowe na ocenę bardzo dobrą, ponadto powinien samodzielnie rozwijać zainteresowania, wykazywać się wiedzą dodatkową, uczestniczyć w konkursach przedmiotowych, elokwencją i kulturą języka w przekazywaniu wiadomości.

BARDZO DOBRY

Kształcenie kulturowo-literackie

Uczeń opanował wszystkie wymagania programowe na ocenę dobrą, ponadto:

- układa informacje od najbardziej szczegółowych do najbardziej ogólnych,
- potrafi określić funkcje tła akustycznego w słuchowiskach radiowych,
- wyjaśnia motywy postępowania bohaterów,
- wyjaśnia dosłowne i przenośne znaczenie frazeologizmów pochodzenia mitologicznego i biblijnego
- posługuje się wyrażeniami odwołującymi się do Biblii i mitologii, włącza je do języka czynnego,
- posługuje się czynnie terminami wątek, fikcja literacka,
- dostrzega uniwersalne wartości tekstów literackich,
- omawia charakterystyczne elementy mitu, bajki, legendy, opowieści biblijnej,
- wyjaśnia różnicę między filmem dokumentalnym, fabularnym i animowanym,
- czynnie posługuje się terminami: scenarzysta, producent, kostiumolog, charakteryzator, scenograf, dubbing, kaskader, statysta, plan, scena, ujęcie, operator
- tworzy opowiadanie twórcze i odtwórcze, sprawozdanie z zachowaniem reguł ortograficznych, interpunkcyjnych i gramatycznych,
- tworzy teksty poetyckie, w tym bajki,
- potrafi stworzyć reklamę i własny komiks,
- przekształca komiks w opowiadanie z dialogiem.

Nauka o języku

Uczeń opanował wszystkie wymagania programowe na ocenę dobrą, ponadto:

- wskazuje różnice między przekazem ustnym a pisemnym,
- używa czasowników dokonanych i niedokonanych w zależności od charakteru wypowiedzi,
- tworzy rzeczowniki od czasowników,
- potrafi ustalić, na czym polega związek przymiotnika z rzeczownikiem,
- poprawnie używa przysłówków oznaczających sposób, miejsce i czas,
- stosuje liczebniki ułamkowe,
- potrafi zastosować liczebniki zbiorowe w zdaniach,
- przekształca zdania pojedyncze na złożone i odwrotnie,
- tworzy zdania złożone współrzędnie i podrzędnie
- przedstawia na wykresie zdania złożone współrzędnie i podrzędnie,
- przedstawia graficznie związki wyrazów,
- wskazuje związki współrzędne,
- sporządza wykres zdania nazywając wszystkie części zdania,
- poprawnie akcentuje różne formy danego wyrazu,
- podaje cel stosowania planu,
- wplątuje dialog w opowiadanie,
- tworzy opowiadanie na podstawie komiksu,
- ukazuje uczucia w opisie przeżyć wewnętrznych,
- pisze poprawnie pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym i gramatycznym,
- potrafi poprawnie zapisać liczebniki i przymiotniki złożone.

DOBRY

Kształcenie kulturowo-literackie

Uczeń opanował wszystkie wymagania programowe na ocenę dostateczną, ponadto:

- rozpoznaje intencje i uczucia nadawcy,
- dokonuje selekcji informacji,
- wymienia elementy odróżniające słuchowisko radiowe od utworów literackich,
- bierze udział w dyskusji i przestrzega jej zasad,
- potrafi opowiedzieć prawdziwą historię z elementami fikcji,
- samodzielnie formułuje argumenty,
- potrafi opowiedzieć treść wybranych mitów i opowieści biblijnych,
- recytuje wiersze i fragmenty prozy z uwzględnieniem zasad recytacji,

- czyta różne teksty literackie, publicystyczne, popularnonaukowe,
- rozdziela je ze względu na tematykę i język,
- potrafi wytłumaczyć różnice między autorem a narratorem,
- wyjaśnia funkcję środków stylistycznych w wierszu,
- dostrzega różnicę między instrukcją a przepisem,
- wyjaśnia różnicę między utworem literackim a jego filmową adaptacją,
- wymienia podstawowe gatunki filmowe,
- układa plan szczegółowy,
- tworzy opowiadanie twórcze i odtwórcze,
- redaguje opowiadanie z użyciem dialogu,
- potrafi zredagować sprawozdanie z różnych wydarzeń,
- odróżnia i podaje wyróżniki przepisu i instrukcji,
- sporządza notatkę w postaci schematu, tabeli, wykresu.

Nauka o języku

Uczeń opanował wszystkie wymagania programowe na ocenę dostateczną, ponadto:

- rozpoznaje intencję mówiącego,
- wymienia stałe elementy zaproszenia,
- poprawnie stosuje tryby czasownika w zdaniach,
- poprawnie zapisuje cząstki -bym, -byś, -by,
- poprawnie stosuje tryby czasownika w zdaniach,
- dostrzega związek przymiotnika z rzeczownikiem,
- używa w zdaniach przymiotników w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym,
- tworzy samodzielnie przysłowki od przymiotników,
- dostrzega związki pomiędzy liczebnikiem a rzeczownikiem,
- odmienia liczebniki,
- potrafi przekształcić zdania na równoważniki zdań i odwrotnie,
- wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych,
- odczytuje ze zdań i równoważników intencje nadawcy
- rozdziela wyraz nadrzędny i podrzędny,
- tworzy nowe wyrazy poprzez zamianę głosek: ustnej na nosową, twardej na miękką, dźwięcznej na bezdźwięczną,
- pisze sprawozdania z autentycznych wydarzeń,
- konstruuje instrukcję,
- tworzy plan na podstawie opowiadania,
- przekształca plan w opowiadanie,
- poprawnie zapisuje dialog w opowiadaniu,
- pisze streszczenie na podstawie opowiadania,
- poprawnie zapisuje i, j po spółgłoskach i samogłoskach,
- poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne w zdaniach pojedynczych i złożonych.

DOSTATECZNY

Kształcenie kulturowo-literackie

Uczeń opanował wszystkie wymagania programowe na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- wskazuje najbardziej typowe dla słuchowisk radiowych środki wyrazu
- podejmuje próbę sformułowania argumentów,
- objaśnia znaczenie podstawowych związków frazeologicznych pochodzenia mitologicznego i próbuje włączyć je do swojego języka,
- wygłasza z pamięci wiersze i fragmenty prozy,
- wskazuje w tekście i posługuje się pojęciami: świat przedstawiony, bohater, narrator, proza, poezja,
- wskazuje alegorię w bajce,
- odróżnia utwór o tematyce biblijnej od mitologii,
- analizując film, czynnie posługuje się terminami: reżyser, aktor, scenariusz,
- podaje tytuły przynajmniej trzech adaptacji filmowych,
- redaguje plan na podstawie opowiadania,
- przekształca dialog na wypowiedź ciągłą,
- odróżnia sprawozdanie od streszczenia,
- redaguje dłuższe formy użytkowe.

Nauka o języku

Uczeń opanował wszystkie wymagania programowe na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- odróżnia prawdę od kłamstwa,
- rozpoznaje nieprawdę w wypowiedziach,
- stosuje formy grzecznościowe w przekazie pisemnym,

- odróżnia czasowniki dokonane od niedokonyanych,
- rozpoznaje rzeczowniki odczasownikowe,
- odróżnia rodzaje przymiotników,
- odróżnia przysłówki nie utworzone od przymiotników od przysłówków utworzonych od przymiotników,
- używa liczebników w zdaniu,
- rozróżnia liczebniki główne, porządkowe, ułamkowe i zbiorowe,
- rozróżnia zdania złożone współrzędnie i podrzędnie,
- oddziela przecinkiem współrzędne składniki zdania,
- potrafi odszukać w zdaniach wyrazy łączące się w związki,
- rozвивa zdania poprzez dodawanie do podmiot i orzeczenia przydawek, dopełnień i okoliczników,
- wyjaśnia znaczenie wyrazów utworzonych poprzez wymianę głosek,
- samodzielnie potrafi zebrać informacje do napisania sprawozdania,
- przekształca plan ramowy w plan szczegółowy,
- umiejętnie pisze wstęp, rozwinięcie i zakończenie w określonej formie wypowiedzi,
- stosuje narrację pierwszo- i trzecio osobową,
- pisze streszczenie na podstawie planu,
- opisuje krajobraz i dzieło sztuki,
- potrafi skonstruować opis postaci,
- poprawnie zapisuje rzeczowniki z zakończeniami -arz, -erz, -aż, -eż,
- oddziela przecinkiem jednorodne człony zdania.

DOPUSZCZAJĄCY

Kształcenie kulturowo-literackie

Uczeń potrafi:

- słucha z uwagą i zrozumieniem,
- rozpoznaje uczucia mówiącego, np. radość, smutek,
- opowiada o sobie i zdarzeniach rzeczywistych lub fikcyjnych,
- określa różnice między kłótnią a dyskusją,
- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości,
- potrafi opowiedzieć treść mitu o Prometeuszu, Dedalu i Ikarze oraz Syzyfie,
- obejrzanego filmu i wysłuchanego słuchowiska radiowego,
- czyta wyraziście,
- odróżnia autora od narratora,
- korzysta ze „Słownika wyrazów obcych”,
- krótko potrafi opowiedzieć treść filmu,
- odróżnia film dokumentalny od fabularnego i animowanego,
- odróżnia teksty reklamowe od tekstów literackich,
- potrafi ułożyć swój plan dnia,
- redaguje krótkie formy użytkowe,
- odróżnia teksty reklamowe od tekstów literackich,
- sporządza krótką notatkę na dowolny temat,
- buduje zdania pojedyncze i złożone.

Nauka o języku

Uczeń potrafi:

- używa słowa przepraszam,
- odróżnia przeprosiny od innego rodzaju wypowiedzi,
- stosuje formy grzecznościowe,
- wymienia okoliczności składania życzeń,
- odróżnia list od e-maila,
- prowadzi rozmowę telefoniczną,
- wskazuje tryby czasownika,
- używa formy prostej i złożonej czasu przeszłego,
- rozróżnia rzeczowniki pospolite i własne, żywotne i nieżywotne, osobowe i nieosobowe,
- używa rzeczowników w zdaniu,
- określa formy przymiotnika,
- potrafi odnaleźć przysłówki w zdaniu,
- odróżnia liczebnik od innych części mowy,
- zauważa różnicę między zdaniem a równoważnikiem zdania,
- wskazuje różnicę między zdaniem pojedynczym a złożonym,
- wskazuje w zdaniu związki wyrazowe,
- potrafi dopasować orzeczenie i podmiot pod względem formy i znaczenia,

- odróżnia głoskę od litery,
- wyróżnia najważniejsze elementy sprawozdania,
- skonstruować proste przepisy,
- odróżnia plan szczegółowy od ramowego,
- potrafi napisać plan dnia,
- wyszukuje najważniejsze wydarzenia w utworze,
- odróżnia przepis od instrukcji,
- odróżnia narrację pierwszoosobową od trzecio osobowej,
- poprawnie zapisuje części trybu przypuszczającego,
- wskazuje zasady pisowni nie z różnymi częściami mowy,
- wstawia przecinek przed powtórzonym spójnikiem.

NIEDOSTATECZNY

Uczeń nie opanował wymagań podstawy programowej na ocenę dopuszczającą.